

31

PARTITIONVM
 Theologicarum
 DISPUTATIO XXXI,
 De
**MINISTERIO
 ECCLESIA-
 STICO.**

*Inclutā & Florentissimā Academiā Wit-
 tebergensi proposita,*
 PRÆSIDE

M. IACOBO MARTINI
 Professore publico:

Respondente
 JOHANNE CURTZMANNO
 Uratislaviensi.

*Ad diem 2. Novembr. Horis locq;
 consuetis*

Sumtibus Clementis Bergeri
 Bibliopolæ Wittebergensis.

ANNO 1611.

MAGNIFICO

Clarissimo & Excellentissimo

DN. DANIELI SENNERTO
Vratislaviensi, Philosoph, & Medic, Doctori,
& in Septemvirali circa Albim Academiã
Professori pub. & p. t.
RECTORI:

simul &

A vitã generis nobilitate eminentissimis literarum cultura politissimis, rogatã sagatãq; prudentiã prestantissimis, amplissimis, spectatissimis

VIRIS,

DN. GODEFRIDO Wittmann in Schmolz.

DN. ADAMO Köstlern / Sac. Rom. Cæs. Majestatis in Camera Imperiali, quæ est Silesiæ, Secretario.

DN. GREGORIO Haunold / Augustissima Urbis Vratislaviæ Præfecto militiæ ordinario, & per multos annos emerito:

NEC NON

Honestissimo, Integerrimo & pientissimo viro

DN. MELCHIORI Schindlern / civi in Incluta Vratislaviensium Repub. optimo, affini suo colendo:

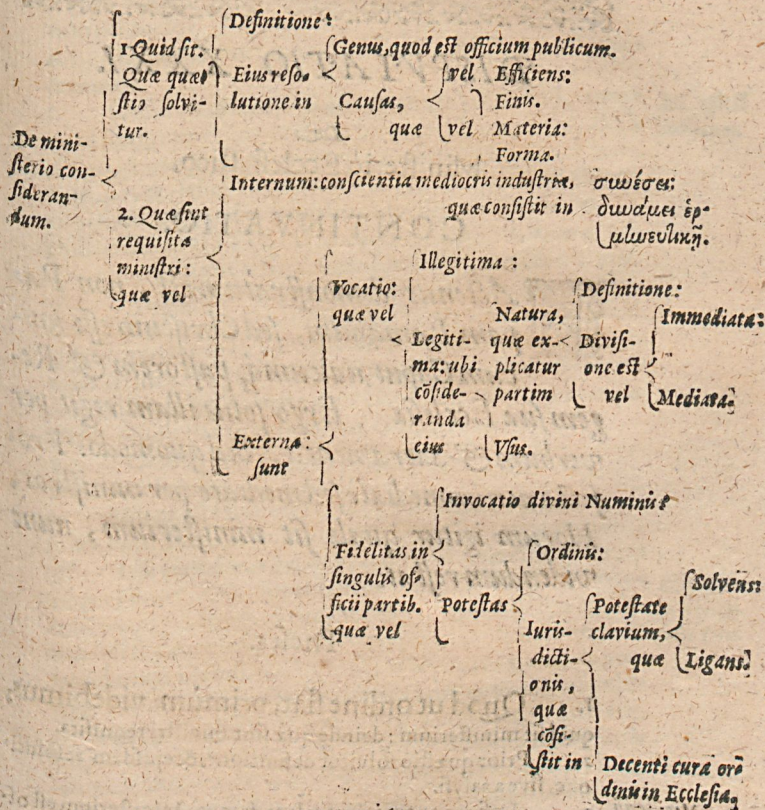
Omnibus Dominis Patronis & Studiorum suorum Promotoribus ac Favoribus reverenter habendis,

Debita gratitudinis, observantiæ, suisq; commendationis ergo theologicum hoc exercitium sacrum esse humiliter cupit.

Johannes Curtzman Vratislaviens.

Typus hujus Disputationis.

DISPUTATIO XXXI.

De
Ministerio Ecclesiastico.

CONTINUATIO.

Hactenus demonstratum est, non Pa-
pam Romanam, sed Christum esse uni-
cum Caput, unicumq; pastorem & Re-
gem suae Ecclesiae. Ergo solus illam regit per
verbum & Sacramenta. Sed quomodo: Pro-
fecto non immediate sed mediate per ministros.
Horum igitur quale sit ministerium, nunc
videndum restat.

Theses.

1. Quod ut ordine fiat; primùm videbimus,
quid sit ministerium: deinde quae sint ministri requisita.
2. Prior quaestio solvitur definitione, & ejusdem resoluti-
one, sive analysi.
3. Definitionem igitur talem damus: Ministerium est of-
ficium sive munus à Deo institutum, personisque ad id rite vo-
catis.

Ministerii
quid sit.

earis conceditur, ut vera Evangelii doctrina, nec non legitima sacramentorum administratione, multos secum ex impia multitudo ad Deum conversos, ad vitam ac salutem æternam perducant.

4. Definitio hæc, quia causalis est, resolvitur in genus & causas.

5. Genus est officium publicum: Quorum prius illud, nempe quod sit officium, fundatur Syr. 45. v. 21. Ubi legimus, Deum Aaroni, summo sacerdoti, dedisse OFFICIUM docendi. Item, Num. 4. v. 30. Jehova mandat Moyfi & Aaroni, ab anno ætatis trigesimo, usque ad quinquagesimum recensere omnes, qui ingressuri sint ad OFFICIUM ministerii sui. Et Salomon 2. Par. 8. v. 14. constituit officia sacerdotum in ministeriis suis.

6. Posteriorius, nempe quod sit publicum I. additur auctoritate I. salm. 40. v. 9. & seq. Item, Matth. 10. v. 27. inquit Christus: Quod dico vobis in tenebris, dicite in luce; & quod in aurem audivi, predicare in tectis. II. Additur Epitheton hoc propter tenebrosos, lucifugos, qui alienas partes clanculum penetrant, atque ibi sui ministerii partes conantur obire, 2. Tim. 3. v. 6.

7. Causas porrò ministerii sunt, vel efficiens & finis: vel materia & forma.

8. Efficiens est solus verus Deus, unus essentia, & trinus personis, Pater, Filius & Spiritus sanctus.

9. Ipse enim Deus primos parentes in Paradiso allocutus est per Filium, dulcissimam edens promissionem, de semine mulieris, caput serpentis contrituro. Quam postea ipse Filius Dei sua voce sanctis Patribus repetiit, ac per Propheticum ministerium à se institutum, eandem in populo Judaico, cum legis doctrina propagavit & conservavit, donec in assumpta carne ipse publicè docuit, æterni Patris voluntatem patefecit, atque divina auctoritate ministerium instituit, id Apostolis & omnibus illorum successoribus commendavit Marc. 16. v. 15. Ire in mundum unive sum, & predicare Evangelium omni creatura.

10. Deus igitur est, qui dat Evangelistas Esai. 41. v. 27. Deus est.

Est officium publicum.

Efficiens ministerii solus Deus.

est, qui dat pastores juxta cor suum, Jerem. 3. v. 10. & c. p. 24.
v. 4. Deus est, qui dat Ecclesiæ doctores ad justitiam. Joel. 2.
v. 23.

11. Cùm autem dictum sit, Totam Trinitatem ministerii
hujus causam esse, de singulis Personis id demonstrandum est.

**Deus Pa-
ter.**

12. Patrem causam esse hujus officii, constat ex illo Matth. 9.
v. 38. Rogate Dominum messis, ut ipse operarios extrudat in messem su-
am. 2. Corinth. 5. v. 18. Deus nos reconciliavit sibi per Iesum Christum,
& dedit nobis ministerium reconciliationis. Gal. 1. v. 16. Deus vocavit
me per gratiam suam, ut revelaret Filium suum in me, ut ipsam per Evan-
gelium predicarem inter gentes.

Deus filius.

13. De Filio res plana est per illa, quæ proposuimus thesi
9; Possunt nihilominus adhuc plura addi testimonia. Prov. 9.
v. 3. & Luc. 11. v. 49. Sapientia Domini dixit: Mittam ad illos Pro-
phetas & Apostolos. Joh. 20. v. 21. Sicut misit me Pater, ita & ego mit-
to vos. 1. Cor. 1. v. 17. Christus misit me, ut Evangelizarem. Videat-
ur quoque locus satis manifestus, Eph. 4. v. 10. & seqq.

**Deus Spi-
ritus san-
ctus.**

14. De tertia Persona testatur Petrus 2. Epistola cap. 1. v. 21
Spiritu sancto inspiratos, locutos esse sanctos Dei homines. Et
Act. 13. v. 2. Spiritus sanctus dicit Prophetis & Doctoribus An-
tiochenis: Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod as-
sumpsi eos. Item, Act. 20. v. 28. Paulus inquit: Spiritus sanctus posuit
vos Episcopos, ad regendam Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo.

**Finis Mi-
nisterii.**

15. Altera causa ministerii externa, est Finis; qui est collectio
Ecclesiæ, conversio & congregatio hominum ad vitam æsa-
lutem æternam, quam Jehova non alio vult operari modo,
quàm per ministerium verbi & Sacramentorum. Hint Fath-
lus 2. Cor. 5. v. 18. nominat ministerium reconciliationis. Et 1.
Cor. 1. v. 21. gravissimè inquit; Placuit Deo per stultam predicationem
salvos facere credentes. Urget etiam finem hunc ipse Chri-
stus Ioh. 5. v. 33, ubi de ministerio Johannis affirmat: Ipse testi-
monium præbuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio,
sed hæc dico, ut vos salvi fiat. Sic Act. 11. v. 14. ad Cornelium dicitur:
Petrus loquetur tibi verba, per quæ salveris, & tu & universa do-
mus tua. Et iterum Act. 26. v. 18. Mitto te, aperire oculos illorum, ut
conver-

convertantur à tenebris ad lucem, de potestate Satanae ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter sanctificatos per se debent in me. Et 1. Corin. 15. v. 1. Notum vobis facio Evangelium, quod predicavi vobis, quod & accepistis, in quo & statis, per quod & salvamini. Et 1. Tim. 4. v. 16. Attende tibi & doctrinae: hoc enim faciens, & te ipsum salvum facies, & omnes, qui te audiunt.

16. *Materia* ex qua, sunt Personae, quae ad munus hoc à Deo vocantur; quae etiã causae organicae, sive instrumentales dici possunt. Certas enim personas Deus è mundo Joh. 15. v. 19. hoc est, universo genere humano, seligit, ac praecedente legitimã vocatione, in munere suo confirmat.

17. *Forma* consistit in praedicatione verbi, & administratione Sacramentorum, ut paulò post audiemus. Intelligimus autem inde ministerium hoc longissime differre, ab administratione sive potestate politica, cum qua nullò modo confundi debet: sicut Christus ad Apostolos inquit, Luc. 22. v. 25. Reges gentium dominantur eis: Vos autem non sic. Haec tenus Definitio- nis ministerii explicatio.

18. Caeterum *requisita* Ministri sunt, vel *internum*, vel *externum*.

19. *Internum* requisitum est *Conscientia* mediocri industria.

20. *Mediocris* industria consistit, partim in σωφροσιν, partim in δυνάμεις ἐπιμελεσουλῆ.

21. Σύνεσις est necessaria cognitio factarum literarum, & praecipuorum capitum doctrinae Christianae. De hac loquitur Syr. 18. v. 23. Ipse discite primum, ant. quam doceas alios. Mal. 2. v. 7. Labia sacerdotis custodiant scientiam, ut legem requirant ex ore eius. Et 2. Tim. 3. v. 13, Scio, à quo didiceris, & quod ab infantia sacras literas noveris, &c.

22. Δύναμις ἐπιμελεσουλῆ, quae est facultas, animi sensa scientè proferre, & cum aliis communicare. Haec itaque facit ministrum διδακτικόν, ad docendum idoneum & aptum, ut sciat ὁρθοπισίαν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας 1. Tim. 3. v. 2. 3. 4. 6. Tit. 1. v. 6. 7. 8. 2. Tim. 2. v. 2. 15. Matih. 18. v. 52. Siracil. 18. v. ult.

23. *Externa* sunt *Legitima vocatio*; & *Fidelitas* in singulis sui officii partibus obeundis.

Materia
ex qua mi-
nisterii.

Forma mi-
nisterii.

Requisita
Ministro-
rum.

Internum
conscientia
mediocri
industria.
Σύνεσις.

Δύναμις
ἐπιμελε-
σουλῆ,

Externa.

24. Primum igitur requisitum ministri externum, est legitima vocatio. Nequaquam enim sufficit jam explicata industria, nisi & vocatio hæc accedat. *Quomodo enim predicabunt, nisi mittantur*, Rom. 10. v. 15. *Et nemo filii nisi sumat honorem, sed qui vocatur à Deo, sicut Aaron*, Heb. 5. v. 7.

25. Dividitur vocatio in illegitimam & legitimam. Quæ tamen divisio potius nominis quam rei est: quandoquidem illegitima vocatio, propriè vocatio non est, ut ex ejus descriptione facile intelligitur.

Illegitima vocatio. 26. Legitima igitur, est, quam non commendat auctoritas Dei, quando nimirum quis temere invadit ministerium, & propria auctoritate munus docendi arripit. De hac & falsis prophetis conqueritur Dominus per Jeremiam, cap. 23. v. 21. *cur ebant, & non mittebam eos.*

Legitima vocatio. 27. Circa legitimam vocationem consideranda sunt duo. I. Ipsa vocationis natura II. Ejus usus.

28. Natura explicatur, partim definitione, partim divisione.

Vocatio legitime quid sit. 29. Definatur, ergo ejusmodi vocatio quam commendat auctoritas Dei, quæque certa persona muneri Ecclesiastico prefigitur, ut verbum Dei sincerè doceat, & sacramenta rite administret.

Vocatio legitime est necessaria. 30. Vocatio hæc simpliciter necessaria est. I. propter gloriam Dei. II. Propter honorem ministerii. III. Propter solamen conscientie ministrorum. IV. Propter conscientiam & obedientiam populi: ut nimirum sciat, se habere legitimos ministros, ideoque illorum ministerio, obsequi debere. V. Propter illegitimam vocationem, qua quis se ipsum obtrudit aut eligi in Ecclesiastico munere. Quod nullo modo fieri debet, sed minister ab alio, qui potest, vocandus est. *Nemo enim auget sibi se honorem sed qui vocatur à Deo, ut Aaron*, Hebr. 5. v. 4. 5. *Et quomodo predicabunt, nisi missi fuerint*, Rom. 10. v. 17. Imò Dominus ipse à se non missos averlat: uti jam ex Jeremia audivimus. Hinc Paulus

Paulus ut suum approbet Apostolatam, toties in Epistolis voca-
tionem suam allegat.

31. Dividitur porro vocatio legitima, in immediatam & mediatam.
32. Immediatæ vocationis primùm natura explicanda: Deinde ejus notæ sine *τεκμήσια* proponenda.
33. Naturæ immediatæ vocationis explicatur, partim per definitionem, partim per modorum enumerationem.
34. Definitio sive descriptio talis dari potest: *Vocatio immediata* sive extraordinaria est, quæ fit ab ipso Deo, sive filio Dei *αὐτῶν* & proximè, sine hominum operâ & ministerio.
35. Vocatio deinde hæc fit tribus modis. Primus est, quando DEUS nullo prorsus hominum suffragio adhibito, suâ voce aliquem ad munus Ecclesiasticum vocat.
36. Talis vocatio fuit, primùm Patriarcharum. Sic enim Abraham *Gen. 12. v. 1.* immediatè vocatur, ut relicta majorum idolomania (*Iosu. 24. v. 2.*) nomen æterni DEI invocet *Gen. 21. v. 23.* Item post ejus obitum Isaacus *Gen. 26. v. 24. 25.* Jacobus *Gen. 28. v. 15.* Item Moyses *Exod. 3. 4.* Deinde Prophetarum *Num. 12. v. 6. Si quis fuerit inter vos Prophetam Domini, in visione apperebo ei.* Hinc adhiberi solet Prophetis Proœmium, arguens immediatam Dei vocationem: *Factum est verbum Domini ad Jeremiam, Jerem. 1. v. 2. 5. Verbum Domini, quod factum est ad Oseam, Ose. 1. v. 1. Verbum Domini, quod factum est ad Ioelem, Joel. 1. v. 1. Factum est verbum Domini ad Ionam, Jon. 1. v. 1.* Et similiter de aliis *Mich. 1. v. 1. Zeph. 1. v. 1. Hagg. 1. v. 1.* Tertiò Apostolorum. Hos enim ipse Christus vocavit *Matth. 4. v. 19. 21. Ioh. 1. v. 44. Matth. 10. v. 5. cap. 28. v. 19.* Denique alii Doctores, quorum Coriphæus est, nempe mortalium ille, ipsius Christi iudicio, omnium maximus, Johannes Baptista *Matth. 11. v. 11.* de quo non minus, quam de Prophetis dicitur *Luc. 3. v. 2. Factum est verbum Domini ad Iohannem Zachariæ filium.* Eadem quoque ratio est, septuaginta discipulorum, quos ipse Christus designavit, *Luc. 10. v. 1.* Item Apostoli Pauli, quem idem voce cælitus emissâ vocavit, *Act. 9. v. 6. 15. cap. 20. v. 24. Gal. 1. v. 1. 7. cap. 1. v. 10.*

Vocationis
legitimæ
divisio.

Immediatæ
t. a.

Quid sit.

Fit tribus
modis.

I.
1. Patriar-
charum
voca:io im-
mediata.
2. Prophe-
tarum.

3. Aposto-
lorum.
4. Alii Do-
ctores.

I.
Modus.

37. *Secundus*: quando Deus, adhibitis quibusdam, sed duntaxat, ut internunciis, divinam vocationem ac mandatum denunciantibus, aliquem vocat.

38. Hoc modo vocatus est *Aaron*, & sacerdos populi Israelitici constitutus, tribusque Levi, nempe per Moysis interventum *Exod. 4. v. 14. ca. 28. v. 1.* Item *Elifæus*, quando ad ipsum *Elias* mittebatur. In novo Testamento ita nullum à Christo vocatum legimus, nempe quod ad Evangelii functionem attinet, sed duntaxat, certi cujusdam operis respectu: Ut per Angelum internuncium vocatur *Philippus* ad Eunuchum baptizandum, *Act. 8. v. 16.* *Ananias* ad Paulum Apostolum baptizandum & consolandum, *Act. 9. v. 10. 11.* Atque tum Paulus, tum *Barnabas*, ex denunciatione prophetarum, non ad Apostolatum sed ad primam illam ex Antiochia profectioem, *Act. 13.*

II.
Modus.

39. *Tertius*: quando Deus intrinseco afflatu tuic atque illum mittit homines,

40. Talis fuit *Philippi*, antea Diaconi, & post Ecclesiam Hierosolymitanam dispensatoris profectio in Samariæ urbem, Apostolis ignorantibus *Act. 9. v. 4. 5. 14.* Talis etiam fuit vocatio eorum, qui primi in Phœnicia & Cypro Evangelium docuerunt, atque Antiochenam Ecclesiam, in scis Apostolis sunt auspiciati *Act. 21. v. 20. 21. 22.*

Nota extraord. vocationis.

I.

41. Nota extraordinariæ vocationis tres præcipue numerantur. I. *Prædicatio pura verbi Dei.* Qui enim extraordinariam vocationem allegat, & verò purè verbum Dei non prædicat, is extraordinaria vocatione legitime vocatus non est. *Vide Ierem. 23. v. 13. 21. 28. cap. 27. v. 15. 16.*

II. Nota.

42. II. Nota est, imperterrita in verâ doctrinâ constantia, qualis fuit in *Esaia.* *Esa. 3. v. 8. cap. 5. v. 8. ca. 6. v. 1. 2. 3.* in ipso Christo, *Matth. 7. v. 29. Luc. 4. v. 13. 22.* In Paulo *Eph. 3. v. 4.*

III. Nota.

43. III. Est incredibilis, inexpectata, & planè extraordinaria ac stupenda laborum istiusmodi vocationis benedictio Dei, successus felicissimus, illiusque fructus & effectus, in reformatione vitæ miraculose splendens, Ecclesie seges uberrima, & indes cre-

icens propagatio, etiam si tumultuetur Diabolus, totusque mundus adverteretur. *Ierem. 3. v. 8. 10. 19. Luc. 21. v. 16. Rom. 15. v. 18. 1p. 2. Cor. 3. v. 3. cap. 10. v. 3. 1. Thef. 1. v. 5.*

44. Addendum forsitan videtur & donum miraculorum, quia immediate vocati plerique eo erant celebres, Verum ista hæc nota perpetua non est. Nam Johannes Baptista extraordinarie vocatus, nulla edidit miracula: neque Oseas, neque Sophonias, neque Aggæus, neque quidam alii Prophetæ extraordinarie vocati, miraculis claruerunt.

Donum miraculorum non est nota perpetua.

45. Hæc τεκμήρια diligenter annotanda sunt, nec cuivis spiritui, extraordinariam vocationem, ex unius Dei intrinsicæ afflatu profectam, jactanti, protinus erendum.

46. Caterum vocationem mediatam considerabimus I. definitivè II. Quomodo ab immediata distinguatur.

Vocatio mediata.

47. Definitio primum proponenda, deinde resolvenda est. Proponitur autem talis. *Mediata vocatio* est, per quam certa quædam persona muneri Ecclesiastico præficitur, mediantibus hominibus, quibus id juris propriè competit.

Quid sit.

48. Definitio hæc, quia causalis est: duæ potissimum causæ annotandæ sunt: causa materialis, sive materia circa quam, sive objectum: Deinde causa efficiens.

49. *Materia* circa quam, sive objectum, est persona vocanda quæ tribus virtutibus ornata esse debet. I. Ut sit orthodoxa, hoc est, sana in fide, & tenax fidelis illius sermonis, qui ad doctrinam facit, ut possit exhortari doctrinâ sacrâ, & contradicentes convincere. II. Ut sit ἀνεπίληπτος sive ἀνεγκλητος integer vitæ, scelerisque purus, ne vitium aliquod notabile illis auctoritatem adimat, & ministerio ignominiam afferat.

Materia sive objectum.

3. Ut sit διδασκαλική ad docendum idonea, noritque ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. *1. Tim. 3. v. 2. & seq. Tit. 1. v. 6. & seq. 2. Timoth. 2. v. 15.*

Causa efficiens.

50. *Causam efficientem* constituunt homines, penes quos est jus & potestas vocandi ministros. Ubi duo consideranda. I. Quinam habeant hanc potestatem. II. Quem habeat ordinem hæc actio sive vocatio.

51. Ad priorem quaestionem quod attinet, notum est, jus vocandi esse celebre illud pomum Eridos, cujus objectu in Ecclesia quam sapissimè, admodum periculosa excitavit Sathanas dissidia,

52. In Papatu Clerici, cæteris secularibus omnibus planè exclusis, jus illud ac potestatem, sibi solis arrogabant: quem admodum etiamnum hodie sacrilegium hoc Jesuitæ defendere non verentur.

53. Posteaquam Magistratus dignitati suæ, Dei beneficio, restitutus est, multis in locis malam rependit Evangelio gratiam, quando sæpenumero non quaerunt, an persona sit idonea, aulici, sed propter affinitatem, vel lucrum, vel aliam quandam causam non causam, Episcopis præscribere non erubescunt, quosnam quortam ordinare debeant. Ut & hoc loco multum peccare solent plerique nobiles, qui jure patronatus abusi, non vitam, mores, eruditionem respiciunt in pastoribus vocandis: sed vel proprium commodum, vel voluptatem inuenientes, ejusmodi homines promovent, quos vident aptos, scribæ & quaestoris muneri simul obeundo, vel immanibus poculis exiccandis, vel aliis rebus adhibendis. Profectò in ejusmodi patronos, non minus, quam in Jerobeamum, quadrat illud scripturæ 1. Reg. 13. v. 33. *De novissimis populi, aut è sece vulgi constituit sacerdotes: qui placuerant ipsi, huius manus implebat.* Tandem neque id scripturæ consentaneum, neque ministerio honorificum, quando senatus alicubi oppidanus, vel etiam promiscuum vulgus, absque principis vel consistorij præscitu sive consensu, ministros verbi, suo pte lubitu vocat ac removet,

54. Ejusmodi igitur *anarchias*, confusionibus, & impietatibus rejectis, statuimus penes totam Ecclesiam, & singulos ejus ordines sive Hierarchias consiliter jus vocandi ministros.

55. Id quod I. probatur in genere: II. In specie per singulas hierarchias. In genere quidem: 1. cujus sunt ministri, ille habet potestatem vocandi ministros: At ministri verbi non sunt unius vel alterius ordinis in Ecclesia, sed sunt totius Ecclesiæ

*Ius vocandi
penes totam
Ecclesiam &
singulos
ejus ordi-
nes.
Probatur.
I. in gene-
re. I.*

Ecclesiæ: Ergo tota quoque Ecclesia, non certus aliquis ordo vel hierarchia habet jus vocandi ministros. Major certa est. Minor probatur: Quia Apostolus I. Cor. 3. v. 21. inquit: *Omnia vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas.* Alloquitur autem non unam duntaxat Ecclesiæ partem, sed totam Ecclesiam. Petrus quoque & Barnabas dicuntur constituisse Presbyteros in Ecclesiis, non privato arbitrio, sed salutaribus consilii populo præeundo, & tamen populo suffragia sua, sive consensum, manuum porrectione declarante. Act. 14. v. 23. Et I. Cor. 8. v. 19.

56. Deinde justa ratio id dicitur: Unde Leonis Magni enunciatum desumptum est: *Qui presaturus est omnibus, ab omnibus eligatur:* Jam pastor debet omnibus præesse: Ergo etiam ab omnibus debet eligi.

57. Tertio idem confirmatur observatione & consuetudine primitivæ Ecclesiæ. In locum enim Athanasii victoris alius electus fuit Episcopus suffragio omnium Ecclesiæ ordinum, uti testatur Theodoretus lib. 4. cap. 20. his verbis: *Αθανάσιος τῶν κληρῶν μετὰ τὰς πολλὰς ἀγῶνας, καὶ τὰς ἰσαριθμῶν σεφάνους, λύσειν τῶν πόνων εὐληθότῃ, καὶ εἰς τὴν πόνων ἐλευθέραν βιοτήν μεταστάντῃ, Πέτρος ἀνὴρ ἀριστὸς τὴν προεδρίαν ἐδέξατο: πρώτης μὲν τῆς μακαρίας ἐκείνης ψηφισαμένης αὐτὸν κεφαλῆς, πάντων δὲ συμψήφων γεγενημένων, καὶ τῶν ἱερωμένων, καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ ἀξιώμασι: καὶ ὁ λαὸς δὲ ἅπας ἐυφημίαις ἐδήλων τὴν ἡδονήν.* Postquam Athanasius victor, multis certaminibus confectus, & coronis totidem reportatis, huius vitæ laboribus ereptus, & in alteram vitam molestis liberam translatus esset: Petrus, vir optimus, præsulatum illum obtinuit, cum quidem Athanasius etiamnum vivens, ipsum successorem designasset, eiusq; suffragio assensu fuissent omnes, tam I. Sacerdotes, quam II. in dignitate magistratus constituti: III. Populus verò univ ersus, quantum inde voluptatis percepisset, faustis acclamationibus demonstravit. Ec iterum apud eundem lib. 5. cap. 9. nomine Synodi Constantinopolitanæ scribitur ad Episcopos Romam convocatos: *Ecclesia Constantinopolitana recens edificata, Reverendissimum*

disimum, Deiq; amantissimum Nestorium, in concilio gener-², commu-
ni omnium consensu, presente Theodosio Imperatore religiosissimo, totius
deniq; cleri, totiusq; civitatis suffragiis, Episcopum constitutum.

II.
Probatur
in specie
per singu-
las Hievar-
gias.

1. Adhi-
bendi mi-
nistri ver-
bi.

2. Adhi-
bendus or-
do politi-
cum.

Primitiva
Ecclesia
Novi Te-
stamenti.

48. Porro per singulas in specie Hierarchias idem hunc in
modum probatur. Et I. quidem ad electionem novi conciona-
toris sive pastoris, adhibendos esse ministros verbi, quibus in-
spectio & cura Ecclesiarum proprie incumbit, probatur. Pau-
lus enim & Barnabas ad specialem vocationem Apostolatus in-
ter gentiles obeundi, segregati, & solenni ordinationis ritu in-
augurati, ac dimissi sunt ab iis, qui Antiochenam Ecclesiam ad-
ministrabant, Act. 13. v. 3. Hi porro Seleuciam, Pamphyliam &
Lycaoniam pervagati, Act. 14. v. 22. in Ecclesiis Presbyteros
constituunt, ac Timotheum Lystris inventum. (Act. 16. v. 1.)
Episcopum renunciant, Titus quoque in Creta relinqui-
tur, ut oppidatim Presbyteros creet ac constituat,

59. II. Quod attinet ad Politicum ordinem, is qui pius
est & Christianus, vel saltem Christianæ religionis tolerator,
ab hoc negotio excludi minimè debet: Quandoquidem Re-
ges sunt nutritii, vel potius, juxta Idiotismum Hebrææ linguæ,
sunt tutores & curatores Ecclesiæ ac Ministrorum ejus Esa. 49.
v. 23. Hinc Moses Israelitarum Dux ac Prorex (Deut. 33. v. 5.)
jubetur, ut Aaronem ac filios ejus, super cultum sacerdotii con-
stituat, Num. 3. v. 10. David sacerdotibus certas voces præscri-
bit, ac testamento nuncupat. 1. Paral. 24. v. 5 & seqq. Sic juxta
mandatum Regis Josiæ reparatur omne Domini ministerium,
ut sacerdotes & Levitæ, suo quisque ordine consistant, 2. Paral.
35. v. 10. Hoc verò Josiæ mandatum, non ex privato arbitrio,
aut cerebro proprio confluerat; sed ex verbo Dei haustum, acce-
perat. Dicitur enim expressè 2. Par. 29. v. 25. Rex constituit
at Levitas, secundum dispositionem David Regis, & Gad videntis Regis,
& Nathan Prophetæ: siquidem Domini præceptum fuit per manum Pro-
phetarum ejus.

60. Primitivam Ecclesiam Novi Testamenti, quod attinet
longè alia inibi fuit ratio, atq; olim in Veteri Testamento, aut
etiã nostro seculo. Non enim poterant Magistratus suffragia
satis

fatis tutè requiri, multò minus impetrari. Quandoquidem plerique Imperatores, Reges ac Principes, non tantùm à Christianorum religione ac doctrina abhorrebant: verùm etiam illam ferro ac igne sæpissimè persequebantur.

61. Atque hinc factum, ut hìc nulla propemodum dari possunt exempla, usque ad tempora *Constantini Magni*. Sufficiat igitur hac in parte generalis Dei dispositio, quã Magistratui in genere Ecclesiæ cura committitur, quæ inter alia quoq; requirit, ut ipsi de idoneis Doctoribus sive pastoribus prospiciatur, *Esai. 49. v. 23.* In specie notandum, quod Romæ tantùm olim valuerit Imperatoris auctoritas in Episcopo creando; ut *Gregorius Epist. 5. lib. 1.* se ipsius iussu in Ecclesiæ gubernaculis constitutum esse dicat: cum nimirum antea solenni ritu, à populo fuisset expetitus.

62. III. De tertia Hierarchia nullum quoque est dubium quin & illius consensus requiratur. Actorum enim *c. 15. v. 22.* legimus: *Placuit Apostolis & senioribus, cum OMNI ECCLESIA, eligere viros ex iis, & mittere Antiochiam, cum Paulo & Barnaba: Iudam, qui cognominatur Barsabas, & Silam, viros nymphevs* (hoc est, interpretante Epistola ad *Hebr. 13. v. 7. 17.* præpositos vel doctores) *primos in fratribus.* Sic de electione *Matthiæ Petrus Act. 1. v. 15.* in medio discipulorum, aut turba hominum ferè centum viginti publicam habet concionem. Et in Veteri Testamento, *Moses Eleasarum coram OMNI MULTITUDINE sacerdotem designasse legitur Num. 20. v. 27.*

63. Hanc postmodum consuetudinem, semper pii & religiosi antistites in Ecclesia observarunt, ne quis invitis obtruderetur. In *Ambrosii* electione ratio habebatur primùm plebis, illum deposcentis: cujus iudicio acquiescebat Imperator *Valentinianus & præsentis Episcopi, Tripart. hist. lib. 7. c. 8.* Et *Cyprianus lib. 1. Epist. 4.* *Plebs, inquit, maxime potestatem habet, vel eligendi dignos sacerdotes, vel indignos recusandi: Hæc enim optimè novis vitæ & mores cuiusq;.* Et *Theodoretus* quod etiã exemplũ antea allegat.

3. Populi consensus requirendus.

Ambrosii electio & vocatio.

Evadii vocatio in locum Augustini.
Quomodo per decretum Synodi Laodicensis turbis electio non perimitatur.

allegavimus) cum refert Petrum ab Athanasio successorem nominatum, continuo adjungit: sacerdotalem ordinem ratum id habuisse: Magistratum & primores, populūq; universum sua acclamatione probasse, Eccles. hist. lib. 4. c. 20. Augustinus senio confectus, Evadium coram Presbyterio & notariis sibi successorem nominabat, populoque vicies acclamante; Dignus & iustus est: bene meritus, bene dignus.

64. Quia verò postea populus per seditiones, malos sæpe & ignos deposceret, cautum & sancitum est in Synodo Laodicensi, canone 13. Ne turbis electio permittatur. Cujus tamen Canonis mens non est, consensum plebis planè excludendum esse, id quod veritum fuit in concilio Antiocheno: sed sufficere, si priores Ecclesiæ, viri nempe honesti ac firmioribus judiciis præditi, à reliquâ multitudine cum plenariâ potestate sint electi, ut totum ordinem æconomicum referant.

65. Atque hic ordo non caret suo certo fundamento in sacris literis. Nam Moses in causis alicujus momenti, non totum populum, sed seniores tantum cogebat Exod. 3. v. 16 vel primatos Exod. 24. v. 9. 11. numero septuaginta & duos Num. 11. v. 24. nempe è qualibet tribu senos, qui totum representabant exercitum israeliticum. Sic in Ecclesia Apostolorum duo erant genera *πρεσβυτέρων* sive seniorum: prius illorum, qui erant ministri verbi: alterum illorum, qui à ministerio verbi immunes, Ecclesiæ tantum, ut morum ac vitæ censors, præerant, ut eo facilius disciplina Ecclesiastica conservari posset. Act. 20. v. 17. 23. 1. Tim. 5. v. 1. 17. Testatur id etiam Ambrosius in 1. Tim. 5. his verbis: Et Synagoga, & postea Ecclesia seniores habuit, quorum sine consilio nihil agebatur in Ecclesia. Et Tertullianus in Apolog. cap. 39. & 40. Coimus, inquit, in cætum, & congregationem. Ibidem etiam exhortationes, castigationes, & censura divina. Nam & iudicatur magno cum pondere, ut apud certos de Dei conspectu, summumq; futuri iudicii præiudicium est, si quis ita deliquerit, ut à communione orationis, & conventus, & omnium sancti commercii relegatur. Presidenti probati quicq; SENIORES, honorem istum non precio, sed testimonio adepti: neque enim precio ulla res Dei constat.

67. Cæte.

66. Ex hætenus igitur explicatis, facillè intelligitur, quod jus & potestas vocandi ministros verbi sit penes totam Ecclesiam, & singula ejus membra.

67. Caterùm ordinem hujus actionis sive vocationis, qui hodie in benè constitutis Ecclesiis observari solet ac debet, quod attinet, is breviter ita sese habet: I. Qui minister futurus est, ab iis, quorum jus est, nominatur. II. Nominatus, an idoneus sit tentatur & examinatur. III. Examinatus & idoneus inventus, Ecclesie commendatur. IV. Ecclesie suffragia factu, minister ejus declaratur. V. Ita legitime declaratus, legitime est vocatus, atque unus ex numero illorum, quibus concessa est potestas Ecclesiastica, tam ordinis, tum jurisdictionis.

Ordo vocationis ministrorum.

68. Nonnulli addunt Sextum, nempe *Ordinationem*; quæ solet adungi. Verum ea non pars vocationis, sed potius publica inauguratio, non simpliciter necessaria.

De ordinatione quid fiat uendum.

69. Est enim ordinatio ritus, quo capessenti ministerium, per impositionem manuum inter preces Ecclesie publicum legitime vocationis datur testimonium.

70. Diximus ritum hunc non simpliciter necessarium esse. Id licet sit verissimum, cum loco ejus manus porrectione, fidei, amoris, societatis & consensionis in doctrina, symbolo, uti possumus, exemplo Apostolorum, qui Paulo ac Barnabæ dextram societatis dederunt: nihilominus temerè negligendus non est. I. Quia omnia debent fieri in Ecclesia *κατὰ τὸ ἄγιον καὶ εὐαγγελικόν*. II. Quia est ritus vetulissimus, etiam Apostolorum temporibus usitatissimus. III. Quia hujusmodi benedictionis symbolo ministerii dignitas populo commendatur. IV. Quia ipse, qui sic ordinatur sive inauguratur, atque in sui muneris possessionem mittitur, de sua vocatione sit certus, nec non de duobus potissimum admonetur, I. Non amplius se sui esse juris sed Deo Ecclesie in servitatem addictum. II. Sibi non exiguum, sed magnum & arduum impostum esse onus ac proinde sibi seculo Deum invocandum, ut suo officio par esse possit.

Ordinatio non est simpliciter necessaria: non tamen & merè negligenda.

72. Inde ejsusmodi colligimus *τὸ ἰσοπέδιον*: *Vocationem legitimam mediatam, aequè divinam esse, atq; immediatam.* Probatum enim est, eam aequè esse à Deo Et Apostolus Paulus Ecclesiæ Ephesinæ Presbyteros Miletum evocatos & à se ministerio inauguratos, ita alloquitur, Act. 20. v. 38. *Act. audite vobis. & uni- verso gregi, in quo vos Spir. sanctus posuit Episcopos pascere Ecclesiam Dei.*

Mediata
& imme-
diata vo-
catio quo-
modo di-
stingu-
tur.

73. Sequitur nunc ut videamus, quomodo *vocatio hæc mediata, distinguatur ab immediata.* Datur autè quadruplex discrimen. I. Ordinariâ sive mediata vocatione vocati, tantùm unâ præficiuntur loco: Sic Apostoli dicuntur suffragiis constituisse Presbyteros *κατ' ἐκκλησίας*, per singulas Ecclesias: Extraordinariè sive immediate vocati potestatem ubique docendi habebant: ut Apostolus Paulus in certis sedibus hinc inde vagabatur 1. Cor. 4. v. 11. fideles ubique in omnibus Ecclesiis. 1. Cor. 14. v. 17. exhortabatur, Act. 22. v. 15. cap. 26. v. 22. Imò per circuitum omnia loca, usq; ad Illyricum, Evangelio replebat Rom. 15. v. 19.

74. II. Mediata vocati ad formam sanorum verborum scriptis Prophetarum & Apostolorum comprehensam, adeo sunt alligati, ut extra hanc nihil novi proferre ausint; juxta illud Malach. 2. v. 7. *Labis sacerdotum custodiant scientiam, & legem Domini requirant ex ore eius: quoniam Angelus Domini exercituum est.* Et Paulus 2. Timoth. 1. v. 13. inquit. *Formam hæc sanorum verborum, qua à me audivisti in fide & dilectione, in Christo Jesu.* Vide etiam sequentia loca Tit. 1. v. 7. cap. 2. v. 1. 2. Timoth. 1. v. 3. 2. Ioh. 1. v. 9. Contra immediatè vocati poterant interdum nova proferre dogmata, modo prioribus in fundamento non essent contraria. Ut Messie stirps primò tantùm in genere constituta erat posteritas Abrahami Gen. 22. v. 18. Isaac Gen. 26. v. 4. & Jacob ibidem 28. v. 14. Quæ postquam maximè esset aucta, Jacobus ante obitum certam tribum definit, Gen. 29. v. 10. Longe tempore post Nathan, domum sive familiam David designat. 2. Sam. 7. v. 12. 19. Elaias insuper Matris qualitatem c. 7. v. 15. & fortunam c. 11. v. 1. Micheas denique c. 5. v. 1. loci sive oppiduli nomen adiciebat. Sic singuli Prophetæ

pheta de passione, morte, ac resurrectione Christi vaticinan-
tes, subinde novas addebant circumstantias: quæ tamen cum
prioribus minimè pugnabant, verùm potius maximam iis lu-
cem adferbant.

77. III. Mediatè vocati non sunt instructi dono miracu-
lorum, idque propterea, quia illis Ecclesia non amplius indi-
get, cum Evangelii doctrina jam antea miraculis Christi & A-
postolorum, satis superque sit confirmata. *Hebr. 2. v. 3.* Atque
hic valet illud Christi *Luc. 16. v. 29.* *Habent Moſen & Prophetas,*
audiant illos Item illud *Marth. 12. v. 39.* *Generatio prava & adul-*
tera ſignum querit, & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum Ione Prophe-
ta, hoc est, concio de Christo mortuo & reſuſcitato. Et notatu
dignum est illud Augustini lib. 22. de civitate Dei cap. 8.
Miracula neceſſaria fuerunt, priuſquam crederet mundus. Qui quæſi-
at huc prodigia, ut credat, in quæſitum magnum eſt ipſe prodigium, qui mundo
credente non credit. Contra immediatè vocati dono miraculo-
rum erant ornati, ut Moſes & Aaron, *Exod. 3. v. 5. 8. cap. 7.*
v. 9. Elias *1. Reg. 18. v. 24.* *Eſaias. cap. 20. v. 11.* *Apoſtoli Mar.*
16. v. 17. *Act. 19. v. 11. 12. 20.*

76. IV. Mediatè vocati in politicum imperium ſe immi-
ſcere non debent, ſed tantùm Eccleſiaſtica munia obire cogun-
tur *Luc. 22. v. 25.* *Reges gentium dominantur, & qui poteſtatem ha-*
bent, beneficii vocantur. Vos autem non ſic; ſed qui maior eſt in vobis, ſi-
at ſicut minor, & qui princeps eſt, ſicut miniſter. *1. Pet. 5. v. 23* *Pſcite*
gregem, qui penes vos eſt, curam illius agentes, non coactè, ſed libenter,
non turpiter affectantes lucrum ſed promoto animo: neque ut dominan-
tes cleris ſed ut qui ſitis excolaria gregis. Qui verò immediatè voca-
ti erant, illi ſimul curabant res politicas, ut Amazias, Propheta
ſuaſu, exercitum collectum dimittit, *2. Par. 25. v. 7.* Sic Joas *2.*
Reg. 17. v. 2. Jojadæ ſummo ſacerdoti, quemadmodum & Uſias
2. Par. 26. v. 5. Zachariæ, aliquantiſper non ſine fructu obediunt.

Atque hæc quoque de diſtinctione mediata & immediata vocationis. *Uſus legiti-*
77. Hactenus igitur de legitima vocationis natura & eſſen-
tia egimus: reſtat ut pauca de ejuſdem uſu ſubjiciamus: qui
quadruplex eſt.

time voca-
tionis qua-
druplex.

78. I. Est tranquillitas conscientia. Minister enim verbi legitime vocatus, certus esse potest, se non proprio ac temerario ausu, sibi ipsi munus hoc arrogasse, & in Ecclesiae sacra involasse sed legitime vocatum illud accepisse: ideoque omnes actiones suas, Deo gratas & acceptas fore ac esse. De usu hoc loquitur Apostolus 2. Cor. 1. v. 12. *Gloriatio nostra hec est, testimoniium conscientia nostra.* Et Hebr. 13. v. 18. *Confidimus, quod bonam habeamus conscientiam.* E contrario, qui legitime vocati non sunt, perpetuis suae ipsorum conscientiae stimulis pun-guntur, perpetuisque dubitationum fluctibus agitantur, ac quassantur. *Vir enim duplici animo, vel dubitabundus, inconsistans est in omnibus viis suis, Iacob. 1.* Et tales sunt illegitime vocati. Non enim per ostium intrarunt, sed furum ac latronum instar, aliunde irruerunt Iob. 10. v. 4.

79. II. Est πληροφορία, fiducia in vocatione. Legitime vocatus confidenti & constanti animo in ministerio versatur. Confidentiam hanc & constantiam, tum exempla Apostolorum, tum testimonia probant. Senatus Hierosolymitanus miratur Petri & Johannis in dicendo libertatem, Act. 4. Et tota Ecclesia petit à Deo, ut det servis suis, ut cum omni fiducia loquantur sermonem, *Ibid.* Sic Stephanus Act. 6. dicitur plenus gratia & fortitudine fuisse. Paulus jubet Ephesios pro se orare, ut sibi detur sermo in aperi-tione oris sui, cum libertate, ut notum faciat mysterium Evangelii Ephes. 6. & Coloss. 4. idem postulat. Item 1. Thes. 2. dicit, se audacter egisse in Domino nostro, ad loquendum Evangelium Dei. Et Tit. 2. ait: *Argue eum cum omni precipendi studio, nemo te despiciat.* Contrà illegitime vocati nullam fiduciam, neque constantem ac forti animo in ministerio versari & operari possunt, neque etiam auxilium & opem à Deo vel petere vel sperare: ut testatur Iacobus 1. v. 6. *Qui hesitat, similis est fluctui maris qui ventum agitur & impetu rapitur. Talis homo non existimet, se quicquam accipiturum à Deo.*

80. III. Est felix ac prosper successus in laboribus ordinariis.

nariis. Adest enim Deus pius ac legitime vocatis ministris, & ut eorum ministerium efficax sit, solus efficit. Quod partim in genere, partim in specie probatur.

81. In genere quidem: Syr. 39. v. 10. Deus dat consilium & doctrinam eius felicem successum. Esa. 55. v. 11. Verbum meum quod egreditur ex ore meo, non revertetur ad me vacuum, sed faciet, quaecunque volui, & prosperabitur in his, id quae nisi illud. Et iterum Esa. 61. v. 6. 8. Vocabimini sacerdotes Domini, & ministri Dei; & dabo opus eorum in veritate. Sici. Cor. 15. v. 56. Labor vester non erit inanis in Domino.

82. In specie, Primum enim per ministerium legitime vocatorum pastorum, Deus operatur veram ac salutarem auditorum conversionem: id quod confirmant exempla. Nam Act. 2. per vocale ministerium Apostolorum, Deus compungit corda Judaeorum, & impertit eis fidem, & convertuntur animae circiter ter mille. Philippus Samaritae praedicabat Christum, & intendebant turbae his, quae dicebantur a Philippo, & factam est gaudium magnum in illa civitate: cumque credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, de quo nomine Jesu Christi, baptizabantur viri simul ac mulieres. II Per illorum ministerium largitur Deus fidem. Rom. 10. v. 13. III Dat Spiritum sanctum. Adhuc enim loquente Petro, Act. 10. cecidit Spiritus sanctus super Cornelium & familiam ejus. Sic Petro & Johanne pro Samaritanis orantibus, accipiunt Spiritum sanctum. Act. 8. IV. Dat justitiam, 2. Cor. 3. v. 9. V. Adducit homines ad obedientiam fidei Rom. 16. v. 19. VI. Illuminat homines 2. Cor. 4. v. 6. VII. Liberat ex laqueis Diaboli, 2. Cor. 4. 2. Tim. 2. Parit filios, & in iis format Christum, Gal. 4. VIII. spargit bonum de Christo odorem, 2. Corinth. 2. v. 16 IX. Affert benedictionem, Rom. 16. v. 20. X. Commune consolationem, Rom. 1. v. 16. XI. Societatem cum Deo, 1. Ioh. 1. & c.

83. Contra illegitime vocati omni hoc successu carent: idque non tantum, sed in super & sibi, & auditoribus accersunt exitium. Syr. 34. v. 10. Erroris spiritus plurimum parit malum. Esa. 9. v. 15. & 16. 17. b. 17. qui do. et mendacium ipse est cauda. Et

erunt beatificantes populum istum, errare facientes, & beatificati eius,
perditū. Jer. 23. v. 21. Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant. Se-
dlexerunt populum meum in mendacio suo, & nugis suis, cum EGO NON
MISERAM EOS, nec quicquam mandassem eis, qui NIMIL PRO-
FUERUNT populo huic, dicit Dominus. Item c. 27. v. 10. Mendacium
prophetant vobis, ut longe vos faciant de terra ista, & eiciant vos &
FEREBATIS. 2. Pet. 2. v. 1. 2. 3. Fuerunt autem & pseudopropheta
in populo, quemadmodum & inter vos erunt falsi doctores, qui clamant
etroducent sectas perniciosas, etiam Dominum, qui illos meratus est, ab-
negantes, accersentes sibi ipsi dolorem interitum. Et plerique sequuntur ita-
lorum luxurias: per quos via veritatis maledictis afficietur, & per avarta-
tiam scilicet sermonibus, de vobis negociabuntur: quibus iudicium non
olim non tardat, & perditio illorum non dormitat.

4. § 4. IV. Est magnanimitas & constantia in persecutionibus, &
omnibus aliis calamitatibus. Oportet enim fideles & legitime
vocatos ministros miseras multas à Diabolo, mundo, persecu-
toribus, falsis doctoribus ac fratribus illis obvenientes, perferre.
Petrus in priori Epistola, multa de cruce Christianorum dis-
seruit, quæ etiam ad fideles ministros pertinent. Sic Johannes
passim in Epistolis suis docet mundum odio pios habiturum.
Et in septem Epistolis ad septem Ecclesias Asiaticas persecu-
tis, tum Ecclesiarum earundem doctores de cruce monen-
tur, Apoc. 2. v. 2. 3. Apostolus Paulus quoque in sententiam
hanc multa scribit, 1. Cor. 4. Arbitror quod Deus nos, qui sumus Apo-
stoli prestremi, ostenderit, tanquam morti addictos: quoniam spectaculum
facti sumus mundo &c. Videatur etiam 2. Cor. 4. v. 8. 9. c. 6.
7. 5. & seqq. cap. 11. v. 23. & seq. Ephel. 3. Col. 1. v. 24. 2. Tim. 2.
adhortatur Timotheum, ut sit particeps afflictionum Evan-
gelii. Et 2. Tim. 3. generalem tradit de suo exemplo regulam,
quod omnes, qui velint pie in Christo vivere, persecutionem
passuri sint. Item ibid. cap. 4. Timotheum jubet vigilare in
omnibus, & obdurare in afflictionibus, opus peragere Evan-
gelista & ministerium suum ad plenum probatum reddere,

§ 5. Qua

33. Quæ cum ita sint, magnanimitas & fortitudo maxima
in pio ministro ac fideli pastore requiritur: ad quam hortatur
Syr. 10. v. 31. Fili, in rebus adversis ingenti sis animo, atq; vocationi huic
firmus adhære, ad quam te DEVS vocaverit. Exemplum desideras?
En tibi illud Esaiæ, qui cap. 49. v. 4. s. queritur: Frustrâ labo-
ra-ri. & vane fortitudinem meam consumpsi: verumtamen iudicium me-
um cum Domino, & opus meum, cum Deo meo. Simili plane modo
Jeremias vocatione sua fretus (cap. 1. v. 7. &.) in summis angu-
stis ad Deum inquit; Domine tu persuasisti mihi. & ego sum passus
mihi persuadere, cap. 20. v. 7. Idem hostibus suis opponit cap. 28.
Ecce ego in manibus vestris sum: facite mihi, quod bonum & rectum est
in oculis vestris. Verum scitote, quod si occideritis me, sanguinem innocen-
tem tradetis contra vos ipsos, & contra civitatem istam & habitato-
res eius: quoniam in veritate MISIT ME DOMINUS ad vos, ut omnia
verba hæc loquerer in auribus vestris. Hæc pertinet & illud Apostoli
Act. 20. v. 24. Nihil horum vereor, neque vita mihi preciosa est, dum-
modo ego consummam cursum meum cum gaudio, & ministerium, quod
accepi a Domino Iesu ad testificandum Evangelium gratiæ DEL.
36. Quid etiam metuant Ministri? Cum Deus se illis ad-
futurum, eosq; ex magnis periculis ercepturum, & tandem in vi-
tâ æternâ, præmia pro molestiis ac laboribus daturum promit-
tat. Sic Act. 18. Dominus dixit ad Paulum per visionem: Na-
li timore, sed loquere, & ne taceas, propter quod ego sum tecum. &
nemo adoriatur te, & affliget, quoniam populus est mihi multus in hæc
civitate. Et Paulus 2. Tim. 3. inquit: Tu vero affectatus es doctrinam
meam, institutionem, propositum, fidem, lenitatem, charitatem, patien-
tiam, persecutiones & afflictiones, quæ mihi acciderunt Antiochia, Iconii,
Lystris, quas persecutiones sustinuerim, & EX OMNIBUS ERIPUIT
ME DOMINUS. Item 2. Tim. 4. In prima mea defensione, nemo mi-
hi adfuit, sed omnes me deseruerunt, ne illis imputetur: sed DOMINUS
MIHI ADFUIT, & corroboravit me. & crepus sui ex ore leonis: & eri-
puit me Dominus ab omni factio malo, servabitq; in regnum suum cæleste.
De præmiis ita loquitur Petrus, 1. Epist. 5. Cum apparuerit ille
pastorum princeps, reportabitur immacrabilem coronam gloriæ. Vide-
tur 1. Cor. 9. v. 7. & seqq. cap. 15. v. 42. 2. Tim. 4. v. 8. 1. Ihes. 2. v. 2.
Apoc. 2. v. 30.

Magnanimitas
&
Fortitudo
ministro-
rum.

Qui legi-
timè voca-
tionem nõ
habēt sunt
timidi.

17. Requi-
situm Mini-
stri ex-
ternum:
fidelitas in
singulis of-
ficii sui
partibus.
1. Requi-
situm exte-
rnum: In-
vocatio.
2. Potesta-
tas.
Ordinũ.

17. Ut autem legitimè vocari fortes & magnanimi sunt:
ita contrà qui legitimam vocationem non habent, timidi ac
pusillanimi: indeque levi persecutione exortati abeunt, &
fuga sibi consulunt: de quibus loquitur Christus Joh. 10. v. 12.
Mercenarius videt lupum venientem, & deserit oves, & fugit, quia mer-
cenarius est. Et Syracides inquit c. 10. v. 32. Qui eum amabit,
qui de vocatione suã dubitat? Et quomodo ille honorem suum tuetur,
qui ipse de vocatione incertus est:

18. Atque hæcenus de ministrorum vocatione, sequitur
nunc alterum ministri requisitum externum, nempe fidelitas
in singulis sui officii partibus. Hanc enim solam Spiritus sanctus à
ministro verbi legitimè vocari exigit.

19. Insigniores igitur muneris Ecclesiastici partes sunt, In-
vocatio & potestas.

20. Invocationem enim divini Numinis seriam instituere de-
bet, pro felici laborum suorum successu, & totius Ecclesiæ in-
columitate. 1. Sam. 12. v. 23. Absit à me hoc peccatum in Domi-
num, ut cesset oratio pro vobis. Eph. 3. v. 14. Flecto genua mea ad pa-
trem Domini nostri Jesu Christi, ut det VOBIS, secundum divitias gloriæ
sue, corroborati per spiritum eius. Et Theol. 1. v. 21. Orans semper pro
vobis.

21. Potestas est vel ordinis, vel iurisdictionis ut loquuntur.
22. Potestas ordinis est quam ministri exercent, pascendo gre-
gem.

23. Pascit autem gregem, partim verbo, partim dispensa-
tione sacramentorum.

24. Verbum præsupponit necessario: Primum assiduum
sacrarum scripturarum lectionem & meditationem. Episcopus enim firmiter tenet eum, qui secundum doctrinam est, sermonem,
ut potens sit, & exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradiscunt, ar-
guere. Tit. 1. v. 9. Deinde singulare iudicium, ut verbum Dei
publicè ac privatim rectè seceatur, atque ea solùm proponantur
quæ ad publicam ædificationem sunt accommodatissima: nempe
veritas propugnetur, omnes & singuli de futuris calamitati-

b. 24

bus, quæ Evangelij prædicationem sequi & comitari solent, moneantur, idque exemplo Christi & Pauli *Ioh. 15. v. 18. & c. 6. v. 2. 1. Thess. 3. v. 4.* mæsti exhilarentur, nutantes confirmantur, cessantes excitentur, iustitia, fides, spes, charitas, bona opera, tum publicè tum privatim inculcentur: Contrà verò noxii errores, tam in doctrina, quàm in vitâ ac moribus, iusto zelo, liberè absque ullo personarum respectu, & pravo aliquo animi affectu, taxentur. Pertinet huc mandatum primùm Christi *Matth. 28. v. 20. Docete eos servare omnia, que mandavi vobis.* Deinde Pauli *2. Tim. 4. v. 2. Prædica verbum, in sta oportune & importune argue, increpa & exhortare, in omni longanimitate & doctrina.*

96. Circa potestatem hanc quæritur: Cùm minister Ecclesiæ pastor gregis esse debeat, *an in persecutione fugere, & gregem suum deserere liceat?*

97. Quæ quæstio ut rectè intelligatur, notandum est, quod duplex sit fuga: altera, quæ sit corpore, altera, quæ sit animo.

98. Quod ad fugam corporis attinet, iterum tenendum, quod duplex sit persecutio: alia totius Ecclesiæ, atque ita publica & generalis: alia est solius pastoris, atque ita privata & specialis.

99. Quando persecutio est publica, totaque Ecclesia impetitur, præposterè, non fugiente grege, se subducat pastor: cuius partes erant, vitam suam ponere pro singulis, *Ioh. 10. v. 11.* Fuga igitur in hoc casu sese non verum pastorem, sed mercenarium infidelem declarabit.

100. Quando contra persecutio est privata, & sola pastoris persona petitur, pastorque absentia suâ furorem hostium sedando, Ecclesiæ melius consulere videtur, fugere potest: atque huc pertinet illud Christi *Matth. 10. v. 23. Cùm persequentur vos in una urbe, fugite in aliam.* Et Augustinus moderationem hanc præscribit ad Honoratum: *Ne quis timide stationem suam deserens, vel gregem perfide perdat, vel exemplum præbeat ignavia: Et tamen nemo se inconsideratè præcipitet.*

*An ministro in persecutione fugere & gregem suum deserere liceat.
Duplex fuga.
1. Corpus.*

D

101. Excm.

101. Exemplum hujus fugæ in ipso Christo proponitur, *101*
ban. 7. v. 1. In Davide, *1. Samuel. 19. v. 10.* In Paulo, *Actor. 6.*
v. 21. cap. 17. v. 14.

102. Qui verò extra hunc casum de loco in locum fugit,
vel rei augendæ gratiâ, vel causâ tædii, vel propter hominum
ingratitude[m], & similia vitia, is pastoris titulo indignus est.

a. Animi.

103. *Fuga animi* est; quando pastor ad falsam doctrinam
convner, flagitiis sese, reprehendendo & castigando, non op-
ponit, reos, cum prophetis aliisque veris pastoribus, in faci-
em objurgare non audeat: vel quenquam, ne forsân in homi-
num odia incurrat, offendere metuit: Ejusmodi enim mini-
ster, etsi locum non mutet, animo tamen fugitivus est: juxta
illud Augustini in Johannem: *Qui tacuisti, fugisti: tacuisti, quia*
timuisti.

Potestas
iurisdic-
tionis.

104. *Potestas iurisdictionis* iterum duas muneris Ecclesiastici
contine. partes: *legitimum usum sive potestatem clavium, & decen-*
tem curam ordinis in Ecclesia.

Potestas
clavium.

105. *Potestas clavium*, desiniente Hassenrefferro, est quâ Ec-
clesiæ ministri ex mandato Christi Salvatoris, peccatores pœ-
nitentiam agentes à peccatis per Fidem in Christum absol-
vunt: Impœnitentes verò & in manifestis sceleribus contuma-
citer perseverantes, retentis peccatis, à communione Eccle-
siæ, verbo *DE I,* secundum Christi præceptum, excludunt,
Matth. 16. v. 19.

Clavus
duæ.

106. *Clavus sunt duæ:* Quemadmodum enim in Ecclesia di-
stincta sonant doctrinarum genera, *Lex & Evangelium:* ita quo-
que Ecclesiæ, & cum primis ministerio, gemina clavis est com-
mendata, una solvens, altera ligans. *Esa. 22. v. 22. Apoc. 3. v. 7.*
Iob. 12. v. 14. Iob. 14. v. 6. Matth. 16. v. 19. t. 18. v. 18. Iob. 20. v. 23.

107. *Clavus solvens* nihil est aliud, quàm ipsi Evangelii vox, quâ
omnibus peccatoribus, pœnitentiam seriam agentibus, gratui-
ta peccatorum remissio annunciat & applicatur; alio nomi-
ne, sed eodem sensu *Absolutio* dicta est. *Luc. 24. v. 46. Sic oportet*
bat Christum pati & resurgere à mortuâ tertiâ die, & predicari in no-
mine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes.

108. Als-

102. *Absolutio est duplex: publica & privata.*

109. *Publica est, quando in genere omnibus poenitentibus annunciat remissio peccatorum: Ut Petrus, Act. 2. v. 38. & seqq. ingentem hominum multitudinem absolvit.*

110. *Privata est, quando cuilibet petenti, vniuersalis con- cilio de gratuita peccatorum condonatione accommodatur. Sicut Christus dicit Paralytico. Consi- de fili, remittuntur tibi pec- cata tua, Matth. 9. v. 21. Et mulieri peccatrici ploranti Luc. 7. v. 48. Remittuntur tibi peccata. Item, Fides tua te saluum fecit. Et La- zaroni: Hodie mecum eris in Paradiso, Luc. 23. v. 43.*

111. *Clavis ligans est nihil aliud, quam ipsa Legis vox qua in- credulis & contumacibus annunciat remissio peccatorum retentio: alio nomine Excommunicatio dicta est. Ut Paulus eum, qui cum propria noverca incestum perpetraverat, excommunicat, & Sathana tradit. 1. Cor. 5. v. 5.*

112. *Hinc subsequenter nota sunt notanda. Ministros per mandatam absolutioem revera peccata remittere.*

113. *Inquis: id solius Dei opus esse, uti recte dicunt Pharisei Matt. 9. v. 3.*

114. *Ita quidem est: verum subordinata non pugnant, So- lus Deus, in quem peccatur, remittit peccata, propria potestate: Ministri vero verbi remittunt, ut praecones & internuncii di- vine voluntatis: uti illud declarat Apostolus 2. Cor. 5. v. 19. & 20. Deus erat in Christo, reconcilians sibi mundum, non amputans illis peccata eorum, & ponens in nobis verbum reconciliations: Pro Christo in vobis legatione fungimur, ac si Deus per nos loqueretur: Christi loco or- tanus, reconciliaui Deo.*

115. *II. Claves ministerii non soli Petro esse datas: sed omnibus ex a quo Apostolis, & omnium aetatum fidelibus pastoribus, quibus Christus dicit: Accipite spiritum sanctum: si quorum remiseritis pec- cata, remittentur eis: si quorum retinueritis, retenta erunt, Johan. 20. v. 23.*

116. *III. Non quibusvis absolutioem predicandam esse. Mar- garitae enim gratiae divinae non debent porcis proici, qui pedibus*

Absolutio duplex.

1. Publica.

2. Privata.

Clavis ligans.

notanda

1. Ministri revera pec- cata remittunt.

2. Claves ministerii non solo Petro sunt datae.

3. Non quibusvis absolutio praedicanda.

pedibus conculcant, *Matt. 7. v. 6.* Sed illis duntaxat, qui peccata sua agnoscunt, deplorant, ac verâ fide ad Christum confugiunt. Huc pertinent promissiones *Matt. 11. v. 29. Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis: ego reficiam vos. Joh. 6. v. 37. Omnem venientem ad me non proiciam foras.*

4. Non si-
mal duntaxat in
vita absol-
vendi ho-
mines.
117. IV. Non semel duntaxat in vita absolvendos esse homines: sed quoties miser peccator penitentiam egerit. De die enim septies cadit justus & resurgit *Proverb. 24. v. 16.* Et Petro interroganti, an sufficeret septies, respondet Christus: *Non, dico tibi septies, sed septuagies septies, Matth. 18. v. 21. Nemo tamen malè faciat, ut eveniant bona. Horum enim damnatio iusta est, Rom. 3. v. 8. Et noli errare, Deus non irridetur, Gal. 6. v. 7.*

5. Clavis
ligans ex
Ecclesia
non tollenda.
118. V. Non esse audiendos eos, qui cum luce renascentis Evangelii
clavam ligantem plinè ex Ecclesia sublatam arumant. Sed illa ipsa
etiamnum Ministri verbi uti licere, juxta illud Apostoli: *1. Corin. 5. v. ult. Eos, qui foris sunt, Deus iudicat. Etiam prostigite istum, qui
milius est, ex vobis,*

Ex com-
municati-
onis re-
quisita.
119. Antequam autem aliquem excommunicet Minister
Ecclesie quatuor accuratè observare debet. I. Ne privatos
affectibus indulgeat. II. Ut certos admonitionis gradus
præmittat. III. Admonitionibus quando nihil efficit,
ut cognitionem causæ ad plures personas, quæ universale mi-
nisterium verbi, ac totam Ecclesiam representant, devolvat,
Matt. 18. v. 15. & seqq. IV. Ne alium finem aut scopum ani-
mo præfixum habeat, quàm lapsi salutem. *1. Corin. 5. v. 5. 2. Corin. 7. v. 9. cap. 2. v. 6. & 7. ac reliquorum ædificatio-
nem. 2. Corin. 10. v. 8. 2. Corin. 13. v. 10. Act. 26. v. 18. 20.*

6. Clavis li-
gans non
est brutum
fulmen.
120. VI. Potestatem hanc non esse brutum fulmen, vel fulgur ex
pelvi, sed tanti esse momenti, ut remissio peccatorum peni-
tentibus in terrâ facta, rata habeatur in cælis: item impeni-
tentibus, tam certò peccata retenta fiant, ac si ex ore Christi
eorum ligationem audivissent; juxta illud *Luc. 10. v. 16. Qui
vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit. Item Johan. 7. v. 36.*

18. 36. *Qui incrediderit, servabitur: qui non crediderit, iam condemnatus est.*

121. *Ceterum cura decenti in Ecclesia ordinis ad Ministros pertinet. Ideo enim appellantur ἡγούμενοι καὶ πρεσβύτεροι ἢ πρεσβύτεροι Hibr. 13. v. 16. 1. Tim. 5. v. 17. 1. Thess. 5. v. hoc est, præpositi aut duces, in prima acie collocati, quod reliquis præesse, & in id unice incumbere debeant, ut omnia εὐαγγελίον καὶ ἡγούμενοι τὰ ἑαυτῶν gerantur.*

122. *Cura hæc vel est occupata circa ceremonias sive traditiones vel circa personas.*

123. *Traditiones vel sunt necessaria, vel indifferentes, quas a liaphora vocant.*

124. *Traditiones necessaria sunt Christi & Apostolorum, ut prædicare & publice docere verbum Dei, administrare Sacramenta, &c. Quæ nullo modo mutari debent: sed strictè juxta normam verbi divini observari.*

125. *Adiaphora, sive res indifferentes ita dicuntur, quod nullo expresso Dei verbo, vel sint mandata: vel prohibita: atque propterea indifferenter ac liberè sine cultus aut necessitatis opinione, vel observentur, vel negligantur, modò scandalum vitetur.*

126. *Sunt igitur Adiaphora, desiniente Hassenreffero, ordinationes humane de ceremoniis ac ritibus externis, propter decentem in Ecclesia ordinem, & piam disciplinam conservandam constituta. Cujusmodi sunt: Discrimina temporum, ciborum, vestium &c. Ritus item sacrarum concionum, lectionum, precum vices & ordo; & id genus alia.*

127. *Πόρεια I. Adiaphora, quæ ad pietatem, honestatem, & ædificationem non diriguntur, sed præter inutiles nugas & puerilia spectacula, nihil aliud habent, nihil minus, quam adiaphora sunt.*

128. *Πόρεια II. Adiaphoris & traditionibus humanis, omnis opinio cultus, meriti ac necessitatis est deroganda, Matth. 15. v. 9. & 11. Rom. 14. v. 17. Coloss. 2. v. 16. & 20. 1. Tim. 4. v. 3.*

II. *Cura decentis in Ecclesia ordinis.*

Obiectum huius cura.

I. *Traditiones. Necessaria.*

Adiaphora.

Adiaphora quid.

Πόρεια I.

II.

129. *Πρόσμα* III. Adiaphora licet sint ritus suã naturã li-
beri, quatenus nimirum à Deo, nequẽ sunt præcepti, neque
prohibiti: Non tamen cuiuslibet libitum fuerit, ea vel omittere,
vel observare: quandoquidem alio quodam respectu & ex hy-
pothesi, hæc ipsa quoq; necessaria esse possunt non quidem ad
salutem, sed ad necessitatem ordinis, cum juxta Apollolum, *o-*
mnia in Ecclesiã decenter ac ordine fieri debeant.

4. *Πρόσμα* IV. Tempore persecutionis in gratiam ad-
versariorum, non licet, vel nova adiaphora recipere, vel vetera
antiquare. Rationes sunt in promptu. I. Quia inter adiaphora
non sunt numeranda eiusmodi ceremoniã, quã ad adversari-
os speciem quandam defectiois præ se ferant, vel quibus salu-
tem simulatur externẽ, ut nimirum persecutionem decli-
nemus & fugiamus, ac si nostra Religio à doctrina adversariõrum
non multum dissideat. II. Quia libera sunt istã ceremoniã,
non igitur patiamur, ut ullã ratione in necessariã transmuten-
tur, sive ratione receptionis, sive ratione abrogationis: juxta
illud Apostoli Gal. 5. v. 1. *In libertate, quã Christus vos liberavit,*
state & ne rursus iugo servitutis implicemini. Etc. 2. v. 4. ejusdem E-
pistolã inquit Apostolus: *Propter subintroductos falsos fratres, qui*
subintroverunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo
Iesu, ut nos in servitutem redigerent: ips neque ad horam cessimus sube-
ssime, ut veritas Evangelii permaneat apud vos. III. Quia tali in-
rerum statu, non jam amplius de externis adiaphoris, quã suã
naturã & per se libera sunt & manent: sed de præcipuo relie-
gionis Christianã articulo agitur. Quandoquidem veritas
Evangelii obscuratur ac labefactatur. quamprimùm adiaphora
cum mandato & coactione, conscientis, vel nova observan-
dã, vel vetera antiquanda præcipiuntur: idque nullo alio fine,
quam ut superstitio, falsa doctrina & idolomania confirmetur;
contrã verò libertas Christiana, imò tota doctrina sincera op-
primatur. IV. Ultimò, quia intempestiva ejusmodi cessione in
externis illis adiaphoris, hostes veritatis in idolomania con-
firmantur: contrã piã mentes, & veritatis amantes, contristan-
tur, perturbantur, offenduntur.

131. Cate.

131. Ceterum *persona* quarum curam, quo ad docentem in Ecclesia ordinem, gerit pius Ecclesiae minister, vel sunt pars ministerii: vel pars populi. *II. Curā personarum.*

132. Circa illas ita versatur, ut aliis ministris decedentibus, in eorum locum alios dignos legitime surrogari laboret.

Tit. 1. v. 5. 1. Tim. 5. v. 22.

133. Populi curam gerit, quatenus vel perturbantur animi scandalis, vel corpora molestantur morbis, aut paupertate.

134. *Scandalum* Bernhardo est duplex: *Internum & Externum.* *Scandalū Internum.*

135. *Internum* est, quando vetus homo offendiculum praebet novo homini. De hoc loquitur Christus Matth. v. 29: *Si oculus tuus dexter scandalizaverit, erue eum, & pro te abste.*

136. *Externum* dicitur, quod foris accedit, & praebet alicui vel causam, vel occasionem ruinae. Est enim omne vel dictum, vel factum, vel exemplum, vel consilium nostrum, quo proximis aut contristatur, aut perturbatur, aut offenditur, ita, ut à recto salutis cursu, vel impedatur, vel deflectat, ad errorem aut peccatum inducatur, vel in malo proposito confirmetur, *Rom.*

14. v. 15. 2. Cor. 8. v. 9.

137. *Externum* est duplex: vel simplex, vel ex simplicibus mixtum.

138. *Simplex* est, vel activum, sive datum, sive positum: vel passivum vel acceptum. *Simplex.*

139. *Scandalum datum* est, quando scandalī causa est in agente, hoc est, quando aliquis aut doctrinā falsā, aut vitā peiori exemplo, aut intempestivo rerum indifferentium usu, vel obfirmat impios, vel pervertit pios, vel labefactat aut dejicit infirmos. *Scandalū datum.*

140. *Scandalum datum* dividitur vel ratione objecti, vel ratione subjecti: Ratione objecti, in *Privatum & Publicum.* *Datum dividitur.*

141. *Scandalum privatum*, quod etiam domestilicum dicunt, est, quo unus aut pauci quidam offenduntur: ut pueri, servi, conjuges: quando nempe vident, Parentes, Dominos, conjuges, à cultu Dei abstinere, audiunt eos jurare, impudicè agere aut loqui: Unde fit, ut vel contristantur, vel exemplum indescendant. *Privatum.*

142. *Publicum.*

Publicum. 141. *Publicum* est, quo totus aliquis cœtus offenditur: Tali a scandala præbent avari, scortatores, potatores, & similes, qui inhonestis suis moribus Ecclesiam offendunt, atque tum seipfos, tum alios, in ruinam dant præcipites.

Gravius. 142. Ratione subiecti personarum, sive causæ perpetranti-um, dividitur in gravius & levius. Fieri enim potest, ut sic ratione essentia idem delictum, & idem scandalum, quod tamen aggraveretur magis vel minus ratione personæ. Sic *gravius* est, & magis nocet exemplum, quod datur à personâ, quæ est in aliqua dignitate constituta, quam quod datur à personâ privata, & alioquin obscura. Sic gravius fuit adulterium Davidis. 2. Sam. 18. & sq. quàm obicuri alicujus civis: quocirca etiam gravius punitur ejusmodi scandalum: idque ob duplicem causam & respectum. I. Propter personam ipsam, quæ locum, in quem à Deo evecta est, commaculat. II. Propter homines alios, quibus lapsus causam præbet efficaciorum malo suo exemplo. Sic gravius scandalum est, quod à ministro Ecclesiæ datur, quia multis dat occasionem male loquendi de Evangelio, & ejus ministerio.

Scandalum ac. e. ptum. 143. *Acceptum scandalum*, aliàs Pharisaicum dictum, est, quando causa ejus non est in agente, vel ejus actione, sed in observante, vel ejus observatione, hoc est, quando vel ex iis, quæ doceri vel dici debebant, vel ex iis, quæ fieri debebant, vel ex iis, quæ fieri saltem licebat, hoc est, ex usu rerum adiphorarum, offenduntur infirmi, vel deteriores redduntur impii.

145. *Scandalum* hoc, vel est *humanum* vel *diabolicum*.

Humanum.

144. *Humanum* est, impiorum, vel piorum hominum.

Impiorum.

146. *Impiorum* scandalum est, mundanorum hominum, ut sapientium hujus seculi, & hypocritarum.

Piorum.

147. *Scandalum piorum* est, quod ab infirmis in Ecclesia accipitur, à malignioribus verò captatur. ut nimirum doctrinam Evangelij, rudioribus reddant dubiam & incertam, vel ex oppressione Ecclesiæ, supplicis innocentium, hæresibus diffensionibus, quæ maximè turbare solent Ecclesiam; vel ab adver-

adversariorum doctrinae nostra multitudinem, potentiam, dignitate, autoritate, honore, fortuna, prospero successu.

148. *Diabolicum* scandalum acceptum est, quando homines mali piorum & sanctorum lapsus ac vitia proterve captant ad peccandi licentiam, ut Cham ebrietatem patris *Gen. 9. v. 21.* Alii incestum Loth *Gen. 19. v. 30. 31.* Alii homicidium & adulterium Davidis *2. Sam. 11. v. 2. 3. 15.* Alii perjurium Petri, *M. Ath. 26. v. 72. 74.*

Diabolicum

149. Vocamus autem scandalum hoc Diabolicum, non à subjecto, sed à qualitate: quia cum summa impietate malitia, & contumeliâ in pios, sanctosque, imò in ipsam DEUM, est conjunctum.

150. Tandem *scandalum mixtum* est partim datum, partim acceptum: nempe, quando quis libertate Christianâ utitur non justo tempore ac loco: Ut si quis colludat cum veritatis hostibus.

Scandalum mixtum.

151. Hoc scandali genus, licet mixtum finiatur, magis tamen ad naturam dati, quam accepti accedit. Est igitur tenendum, quòd Paulus ait *1. Cor. 6. v. 1. & c. 10. v. 23. Omnia in hi licent, sed non expediunt.* Et Clemens inquit: *Qui faciunt, quicquid licet, huc cito dilabuntur, ut faciant, quod non licet.*

152. Porrò ultima Pastorum cura est occupata, circa ægrotos & pauperes.

Cura pastorum circa ægrotos & pauperes.

153. In genere, talem ægrotorum & pauperum curam gerere debent, ne ægestate & fame pereant, sed Ecclesiæ liberalitate sustententur, *Gal. 2. v. 10. 1. Tim. 5. v. 16.*

154. In specie verò curare debent ægrotos, diligenter visitando, consolando, ad patientiam, fidem, spem, adhortando & erigendo.

155. In specie pauperum cura duplex est: una ad colligendam & distribuendam sacram beneficentiam pertinet: altera posita est, tum in auditoribus, ad demonstrandam erga pauperes beneficentiam, exhortandis; tum in illorum, qui Eleemosynas & bona Ecclesiæ colligunt, disponunt, distribuunt, in *specie* *1. Cor. 16. v. 2. 2. Cor. 9. v. 1. & seqq.*

E

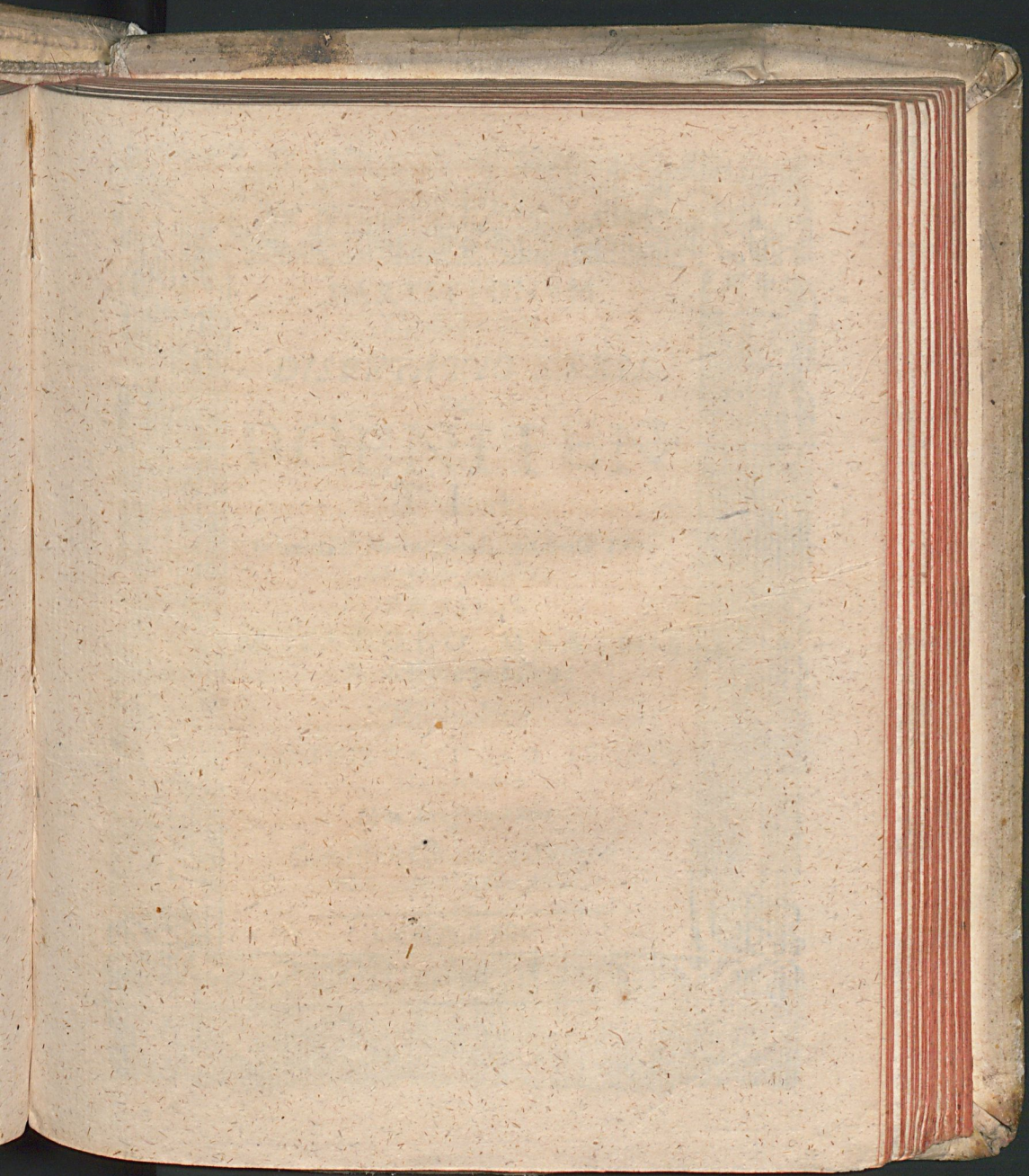
156. Ulti-

Errores.

1. 156. Ultimo errores hoc loco vitandi sunt precipui. I. Pontificiorum, qui Ministerium Ecclesiasticum in potestatem politicam transformant, huiusque pretextu horribilem in Ecclesia tyrannidem exercent.
2. 157. II. Enthusiastarum & Schueneckfeldianorum, qui externum docendi ministerium literam mortuam dicunt, solaque internas Spiritus revelationes requirunt.
3. 158. III. Donatistarum veterum & recentium, quales hoc est Anabaptista, qui opinantur, neque Evangelium, neque Sacramentum ullum, etiam recte administratum, efficax esse, si ministrorum mores vitiosi sint.
4. 159. IV. Calvinistarum, qui contendunt, externum verbi & Sacramentorum ministerium, non esse efficax Spiritus sancti organum ad convertendos homines. Videatur Beza in explicat. Christianis. caps. 4. aphorif. 9. volum. i. Tractat. Theolog. pag. 78. Rench. in aur. caten. 9. 166. 168. 174. 175.
5. 160. Denique errant & illi, qui putant persecutionis tempore hostibus Evangelii in Adia phoris cedendum esse. Quamdoquidem id nisi cum veritatis divinae jactura, maximeque infirmorum scandalo, fieri minime potest.

99 A 6935

ULB Halle 3
005 360 463

TA 700

Inches

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

31

PARTITIONVM
Theologicarum
SPVTATIO XXXI,
De
MINISTERIO
ECCLESIA-
STICO.

atq; Florentissimâ Academiâ Wit-
tebergensi proposita,
PRÆSIDE
ACOBO MARTINI
Professore publico:
Respondente
ANNE CURTZMANNO
Uratslaviensi.
*Ad diem 2. Novembr. Horis locq;
confectis*
Iuribus Clementis Bergeri
Bibliopolæ Wittebergensis.
ANNO 1611.

